

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 07.05.2019, sp. zn. 4 Tdo 1591/2018, ECLI:CZ:NS:2019:4.TDO.1591.2018.1

Číslo: 38/2020

Právní věta: Příkaz k zjištění údajů o telekomunikačním provozu podle § 88a odst. 1 tr. ř. lze v odůvodněných případech vydat i tzv. do budoucna. Tak tomu bude např. v situaci, kdy se šetřená trestná činnost nachází ve stadiu přípravy a zjišťované údaje mají orgánům činným v trestním řízení poskytnout informace důležité pro odhalení či usvědčení pachatelů, popř. k zabránění dokonání připravované trestné činnosti anebo k zjištění jiných skutečností důležitých pro trestní řízení.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 07.05.2019

Spisová značka: 4 Tdo 1591/2018

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Zjištění údajů o telekomunikačním provozu

Předpisy: § 88a odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněných J. M. a V. M. O. proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 5. 2018, sp. zn. 8 To 28/2018, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 45 T 2/2017.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 13. 2. 2018, sp. zn. 45 T 2/2017, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 5. 2018, sp. zn. 8 To 28/2018, byl obviněný J. M. uznán vinným ze spáchání pokračujícího zvlášť závažného zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 3 písm. a), c) tr. zákoníku, dílem dokonaným, dílem nedokonaným ve stadiu přípravy podle § 20 odst. 1 tr. zákoníku a obviněný V. M. O. byl uznán vinným zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku a další spoluobviněný R. S. přípravou zvlášť závažného zločinu vydírání podle § 20 odst. 1 a § 175 odst. 1, 3 písm. c) tr. zákoníku, kterých se dopustili způsobem podrobně popsáním v dovolání napadeném rozsudku vrchního soudu.

2. Za uvedený trestný čin Vrchní soud v Praze uložil obviněnému J. M. podle § 175 odst. 3 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 6 let. Podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl pro výkon

trestu zařazen do věznice s ostrahou. Obviněnému V. M. O. uložil podle § 209 odst. 4 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 2 let. Podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 82 odst. 1 tr. zákoníku výkon uloženého trestu tomuto obviněnému podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 4 let. Spoluobviněnému R. S. uložil podle § 175 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 58 odst. 5 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 4 let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Současně bylo rozhodnuto o nárocích poškozených na náhradu škody a nemajetkové újmy.

II. Dovolání

3. Proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 5. 2018, sp. zn. 8 To 28/2018, podali obvinění J. M. a V. M. O. prostřednictvím zvolených obhájců dovolání z důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť rozhodnutí soudů nižších stupňů spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

4. Pokud jde o dovolání obviněného J. M., tak v něm mimo jiné namítá nezákonnost protokolu o uskutečněném telekomunikačním provozu podle § 88a odst. 1 tr. ř. na základě příkazu ze dne 26. 9. 2016, když příkaz by měl směřovat do minulosti, nikoliv do budoucnosti, jak se tomu stalo v dané věci (tj. do 20. 12. 2016). Nadto uvádí, že příkaz nebyl řádně odůvodněn ohledně doby, nezbytnosti a účelu vydání. Pokud soud odůvodňuje vydání příkazu nutností ztotožnění osoby jménem PEPA, tak s tím nelze souhlasit, neboť celé jméno bylo zjištěno již z trestního oznámení. Institut § 88a tr. ř. lze podle názoru obviněného uplatnit nejpozději ke dni vydání příkazu a odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. [4 Pzo 5/2011](#).

III. Přípustnost dovolání

5. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání obviněných jsou přípustná [§ 265a odst. 1, 2 písm. a) tr. ř.], byla podána osobami oprávněnými prostřednictvím jejich obhájců, tedy podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. a v souladu s § 265d odst. 2 tr. ř., přičemž lhůty k podání dovolání byly ve smyslu § 265e tr. ř. zachovány. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněnými naplňují jimi uplatněný zákonem stanovený dovolací důvod, jehož existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

IV. Důvodnost dovolání

6. Ve vztahu k výše uvedené dovolací námitce obviněného J. M. ohledně zákonnosti příkazu k zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu podle § 88a tr. ř. Nejvyšší soud především považuje za vhodné zdůraznit následující skutečnosti. Obecně lze uvést, že tato námitka směřuje proti způsobu hodnocení důkazů soudy nižších stupňů a jako taková by nemohla naplňovat zvolený dovolací důvod, neboť nesměruje do právního posouzení skutku nebo jiného hmotněprávního posouzení. Přesto lze připustit, že z pohledu práva na spravedlivý proces je třeba zvažovat její relevanci, když podle judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího soudu případné procesní pochybení by mohlo za jistých okolností naplňovat zvolený dovolací důvod. Bylo by tomu tehdy, pokud by procesní pochybení bylo takového rázu, že by mělo za následek nepoužitelnost určitého důkazu, který by byl pro formulování skutkového stavu podstatný, a proto by takové procesní pochybení mohlo zakládat existenci extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a zjištěným skutkovým stavem, a tudíž zakládat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14. 6. 2016, sp. zn. [3 Tdo 791/2016](#), obdobně rozhodnutí Nejvyššího soudu

ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. [7 Tdo 39/2010](#)). O takovou situaci se ovšem v dané věci nejednalo.

7. Obviněný J. M. zpochybňuje zákonnost příkazu k zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu podle § 88a tr. ř., když jednak namítá, že příkaz směřuje do budoucna, což je vyloučeno, jednak že není rádně odůvodněn ohledně doby, na kterou je vydáván, přičemž rovněž není zdůvodněno, že sledovaného účelu nelze dosáhnout jinak.

8. Přestože i v případě této argumentace obviněný uvádí pouze datum vydání předmětného příkazu, tj. 26. 9. 2016, tak lze ze spisového materiálu dovodit, že se jedná o příkaz vedený pod sp. zn. 43 Nt 3159/2016 (viz č. l. 767).

9. Předpoklady vydání příkazu k zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu upravuje § 88a odst. 1 tr. ř. (v té době ve znění zákona č. 301/2017 Sb.), podle kterého je-li třeba pro účely trestního řízení vedeného pro úmyslný trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně tři roky nebo trestné činy výslovně v tomto ustanovení vyjmenované nebo pro úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, zjistit údaje o telekomunikačním provozu, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství anebo na něž se vztahuje ochrana osobních a zprostředkovacích dat a nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně ztížené, nařídí v řízení před soudem jejich vydání soudu předseda senátu a v přípravném řízení nařídí jejich vydání státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu soudce na návrh státního zástupce. Obecně je třeba v souvislosti s příkazem podle § 88a odst. 1 tr. ř. nezbytné zdůraznit, že na institut příkazu k zjištění údajů telekomunikačního provozu jsou zákonem kladeny menší nároky než na institut příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 tr. ř., ale i při tomto méně intenzivním zásahu do práva na ochranu telekomunikačního tajemství je zcela nezbytné, aby orgány činné v přípravném řízení, ale i orgány soudní respektovaly základní požadavek, který musí být splněn pro jeho případnou aplikaci. A tím je prokazatelně důvodné zahájení, resp. vedení úkonů trestního řízení pro trestný(é) čin(y), jež užití tohoto institutu podle § 88a odst. 1 tr. ř. připouští (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 8. 3. 2018, sp. zn. [4 Pzo 5/2017](#)).

10. Z pohledu těchto východisek bylo přistoupeno k argumentaci obviněného J. M. Dovolatel především namítá, že příkaz k zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu nelze vydat tzv. do budoucna. Jinak vyjádřeno, příkazem podle § 88a odst. 1 tr. ř. mají být podle obviněného zjištěny údaje o telekomunikačním provozu, který byl již realizován před dnem vydání příkazu, nikoliv údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu do budoucna.

11. Nejvyšší soud z pohledu této námitky považuje za vhodné zdůraznit následující skutečnosti. Platí, že v případě zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu jde primárně o zjištění údajů o tomto provozu do minulosti, tedy zjednodušeně o to, aby byl zjištěn telekomunikační provoz mezi určitými osobami (např. která telefonní čísla byla spolu v kontaktu, kdy a kde se nacházeli jednotliví mluvčí apod.), aniž by ovšem byl zjišťován vlastní obsah takové komunikace, což ani z logiky věci není objektivně možné. Přes naznačený závěr ovšem nelze vyloučit, že v určitých případech, které budou spíše výjimečné povahy, bude možno vydat příkaz k zjištění údajů o uskutečněném provozu do budoucna. Takový postup bude odůvodňovat zejména situace, kdy trestná činnost bude teprve připravována, bude se tedy jednat o ranou fázi páchání trestné činnosti vzdálenou jejímu dokončení a zjišťované údaje mají zjistit skutečnosti důležité pro trestní řízení, zejména směřující k zjišťování informací důležitých pro odhalení či usvědčení pachatelů, popř. k zabránění dokonání připravované trestné činnosti, nebo do jaké fáze k dokončení trestné činnosti se jednání pachatelů přiblížilo, kdo se na páchání trestné činnosti podílí, včetně toho, kde se tyto osoby nacházely v době uskutečnění telekomunikačního provozu apod., když v této době nebudou považovat orgány činné v trestním řízení za potřebné použít jiné více invazivní prostředky, jako např. vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 tr. ř.

12. Možnost vydat příkaz k zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu tzv. do budoucna, nepochybně odpovídá základním zásadám trestního řízení, zejména zásadě zdrženlivosti obsažené v § 2 odst. 4 věta tři tr. ř., podle které orgány činné v trestním řízení věci projednávají s plným šetřením práv a svobod zaručených Listinou základních práv a svobod a mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána; při provádění úkonů trestního řízení lze do těchto práv osob, jichž se takové úkony dotýkají, zasahovat jen v odůvodněných případech na základě zákona a v nezbytné míře pro zajištění účelu trestního řízení. Jinak vyjádřeno, pokud je možno určitou skutečnost objasnit či zjistit prostředky, které v menší míře zasahují do základních práv osob, kterých se určitý úkon týká, jsou orgány činné v trestním řízení povinny zvolit tento méně invazivní způsob získání takové informace před způsobem, který do základních práv zasahuje ve větší míře. O takovou situaci se v dané věci jednalo, když použití institutu podle § 88a tr. ř. nepochybně představuje menší zásah do tajemství zpráv podávaných telefonem, jak je zakotvuje čl. 13 Listiny základních práv a svobod než zásah prostřednictvím institutu podle § 88 tr. ř. Je tomu tak proto, že v případě příkazu podle § 88a odst. 1 tr. ř. jsou zjišťovány jen údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu, ovšem není zde zjišťován vlastní obsah těchto zpráv. Nad rámec těchto úvah považuje Nejvyšší soud za nutné zdůraznit, že ani z dikce ustanovení § 88a odst. 1 tr. ř. nevyplývá, že by příkaz k zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu nemohl být realizován částečně do minulosti a do budoucna, jak tomu bylo v daném případě.

13. Pokud obviněný dále namítal, že předmětný příkaz je vágně odůvodněn ohledně důvodů, proč nelze sledovaného účelu dosáhnout jinak, je možno odkázat na odůvodnění předmětného příkazu, ze kterého je patrné, že soudce v příkazu výslovně uvedl, že záznam telekomunikačního provozu přispěje k objasnění spáchaného skutku, když by mohl vést k zjištění telefonního čísla muže jménem Pepa (ve vztahu H.-Pepa-S.-vykonavatel-Pepa) a následnému ztotožnění vykonavatele, zjištění pohybu Pepy a vykonavatele v období, kdy připravovali a plánovali trestný čin, jakož i s kým a jak byli v kontaktu (konkrétní místo a doba plánování trestného činu). Neopomenul ani zmínit skutečnost, že trestní řízení je vedeno pro závažný zločin vraždy, tj. úmyslný trestný čin se zákonnou trestní sazbou 15 až 20 let až výjimečným trestem a že požadované údaje nelze zjistit jinak, tudíž je zásah do soukromí odůvodněn závažností trestné činnosti. Nejvyšší soud s ohledem na výše uvedené musí uvést, že odůvodnění příkazu k záznamu telekomunikačního provozu ze dne 26. 9. 2016, sp. zn. 43 Nt 3159/2016, byť je stručnější, přílehlavě odkazuje na poznatky v té době známé orgánům činným v trestním řízení. Vzhledem k charakteru trestné činnosti lze souhlasit s tím, že bez použití tohoto operativního prostředku by bylo velmi obtížné odhalení a objasnění projednávané trestné činnosti. Zásah do soukromí byl odůvodněn právě závažností trestné činnosti spočívající v důvodném podezření spáchání zvláště závažného zločinu vraždy podle § 140 odst. 2, 3 písm. j) tr. zákoníku ve stadiu přípravy podle § 20 odst. 1 tr. zákoníku, spáchaný ve formě spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, tudíž byl zcela na místě a v souladu s trestněprávními předpisy. Proto nelze námitkám obviněného přisvědčit.

14. Vzhledem ke shora naznačeným závěrům lze uzavřít, že namítaný příkaz podle § 88a odst. 1 tr. ř. (jakož i příkazy ke sledování osob podle § 158d tr. ř. a příkazy podle § 88 odst. 1, 2 tr. ř., jež byly rovněž obsahem dovolacích námitek tohoto obviněného) nejsou nezákonné, když případné jisté nedostatky těchto příkazů nejsou takového rázu, že by došlo k porušení práva na spravedlivý proces a jako takové by odůvodňovaly naplnění dovolacího důvodu podle § 256b odst. 1 písm. g) tr. ř.

15. Nejvyšší soud se vypořádal i s ostatními dovolacími námitkami obou obviněných a z důvodů v rozhodnutí podrobně rozvedených dovolání obviněného J. M. odmítl jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. a dovolání obviněného V. M. O. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř., neboť bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř.